

Slovenski Tednik.

Politični in gospodarski list za kmetško ljudstvo.

Izhaja vsak petek.

List velja za celo leto 2 gld. 80 kr., za pol leta
1 gld. 40 kr., — Posamezni list velja 6 soldov.

Uredništvo in opravištvno lista je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši „Hotel Europa.“

Domače stvari.

— (Iz Ljubljane) se nam piše 28. nov.: (Vino, blago brez postavnega varstva.) Iz daljnih krajev, iz Angleškega, Francoskega, in celo iz družih izveevrop-skih delov naše zemlje, iz Amerike, Azije itd., po brodovji in po železnicah k nam prihajajoče blago, rum, smokve, pomaranče, rozine in razne druge reči niso v toliki nevarnosti zarad tatvine, kakor je naša vinska kaplja, katera naredi samo kratak pot, — komaj nekoliko desetinj milj, in se je dobi k nam v dobrem tednu, ker je večjidel iz Kranjske, ali k večjemu iz bližnjega Vizela, iz sosednje Hrvatske: iz Samobora, Jaske in naj dalje izpod Zagreba. In ko bi naši vinski kupci in gostilničarji take daljave prepotovati morali, kakoršne je treba za kolonijalno blago, gotovo bi prazne sode brez vina nazaj dobili. Vsaj moja lastna izkušnja me uči, da v 19 letih sem samo dvakrat dobil polne posode.

Pretečeni teden me je pa v tem oziru vendar le predebela zadela. V Vizelu je bilo namreč za me oddanih 17 barigelj, polnih vina, a do moje kleti je zmanjkalo v njih celih 9 veder in 24 bokalov! Da bi se nikdo ne izgovarjal, da posoda izpušča, zato sem ta pot odposlal večji del nove prav dobre bariglje, in sem jih dal pred potom še posebno dobro nabiti in popraviti, kar me je pri sodarji stalo nad 34 gld. S posodo je potoval obče kot pravični šafar znani Jože Šimnovec iz Tacna, mož, ki je 71 let star, a pošten in vrlo izveden v vinskih zadevah. On mi je pripo-

vedoval, da so železniški sluge celo se gali po zapečatenem sodčku vina, ki ga je pri sebi imel, (en veder ga je bilo), so ga hoteli odbiti in pokusiti, in ubranil jim ga je komaj z izgovorom, da mora zapečafano ostati, kot vino za poskušnjo (Musterwein). Nijso-li to prave pijavke?

Vinsko blago je sicer v prvi nevarnosti pri voznikih. Oni ga peljejo na mesto naravnost iz Vizela na Breški kolodvor, prej še na svoj dom. Tam ga od zgoraj pri veli nekaj izvlečejo, in če za to nemajo časa in če se boje, da bi jih ljudje zasačili, imajo sveder pri sebi, s katerim sod zvrtajo in si ga v svoj putrh natočijo za popotnino. A ne samo, da tako vino ukra-dejo, oni ga celo oslabé s tem, da sod slabo zopet zabijejo, da ga zalijo ne z dobro studeno vodo, nego z blatno, in da vino pokvarijo. To se je zgodilo nekemu bivšemu županu v Jesenicah, ki je svojemu prijatelju v Ljubljano naj boljšega svojega vina poslal, a ta je dobil na mesto tega slabo pijačo, in si zastonj ubijal glavo, dokler se nij zadnjič zvedelo, kako ravnajo z vinom.

Druga nevarnost preti vinu na železnici. Vsak sluga, čuvaj, ali naj se uče imenuje kakor se hoče, vsak si ga na skri-vaj privošči kolikor more.

Kar se pa meni naj bolj za malo zdi, je tretja izguba, ki se zgodi vinu na mitnicah ali šrangab. Paznik ali leblajtar odpre sod in si natoči bučo (črez bokal), da se pre-priča če-li nij v sodu špiritus, ali kaj drugoga.

Za to bi menda tudi zadostil kozarec, a mož si ga rad privošči še malo več.

Vozniki, videči odprt sod, se ga v tej ugodnej priliki zopet napijejo in vrh tega mora ubogi vinotržec še plačati velikanski užitinski davek 3 gld. 22 kr., od 40 bokalov!

Vsak pameten človek mora tedaj prevideti, da tako brezvestno početje, za katero nemamo nikakove obrambe, pripravi nekaterega krčmarja ob ves dobiček, kajti ravno dobiček, ki bi ga moral imeti za toliko truda, za vzdrževanje svoje rodbine, za obresti od kapitala itd., mu splava v grla voznikov, železniških slug in naposled paznikov ali leblajtarjev na šrangah.

To naj bo v opomin vsem imenovanim vinskim tatovom.

Perme.

— (Shod narodnih mož) zaradi volitve v trgovinsko zbornico v četrtek zvečer je imel dober uspeh. Zedinili smo se v kandidatib, kolikor se uže zdaj dade določiti in v družih volitve tikajočih se razmerah. Ob svojem času bode v tem listu priporočilo „Narodno društvo“ dotične kandidate možem naše stranke. Ako se bode dobro delalo in vse storilo, nij lahko mogoče, da bi nemškutarji zmagali.

— (Iz Planine) na Notranjskem se nam piše 26. nov.: Tudi pri nas so davkarijski uradniki, ki se zaradi izterjanja davkov posebno letos odlikujejo. Nij zadosti, da so skozi celo leto na izterjatev pritiskali in zastalega dolga nič več nemajo, ali le mala reč jim še ostaje, — nij zadosti, da so terjali še skozi celo poletje, v katerem času kmetič kaki krajcar, če ga ravno ima, pri obdelovanji svojega grunta potrebuje, kar nič neznanega nij, so se v zadnjem času umislili na upeljavo eksekucije z vojaki ki v našem političnem okraji po 5 kr., čez en teden potem po 10 kr. na dan, in tako zmirom vikše, eksekutivne listke prodajejo in ljudi s tem dražijo in stiskajo. Se ve, da se davek na tak način plačuje, ali ta je žalostnejši, nego vse drugo eksekvanje, ker dotičnim imenljive velike stroške dela, pa gorje siromaku, ki pri hiši še petih krajcarjev ne premore, — vojak se mu vsede na hrbet in se mu vrine za neljubo stanovanje in dobro hrano.

Ti vojaki bi vedeli povedati, da katera hiša nek jim more v hitrici 5 kr. dati, koliko jih gre po umazanih 5 kr. na posodo, samo da vojake od hiše odpravijo; ena reva v Planini je celo hitela iti prodat eno jajce v žandarmerijsko kosarno, ker je doma samo en „batikon“ imela!

To so zadosta slaba znamenja, izvirajo iz tega, da pri nas se je krompir, katerega le so mnogo sadili, tako slabo obnesel, da na marsikateri njivi še semena nijso pridelali. Vse to ne gine nič ustvaritelje te vojaške eksekucije, zlasti ne našega dobrodelnega okrajnega glavarja in njegovega davkarskega inšpektorja, katerima je le na tem ležeče, da se prav farovška delata in od zgoraj pohvalo dobita.

Pri taki slabi letini, kakor je pri nas bila letos, bilo bi pomisliti, da se za davke vsaj malo še do zime čaka, da se s pridelanim gujilim krompirjem preišči nekoliko zredijo in bolje prodajo, kakor do zdaj; ali to tako gospodo nič ne briga, ker se je prodaja vse eno zgodila, čeravno pod vso ceno, in v znamenito škodo marsikake stranke.

Davkarijski uradniki pa mislijo, da nijso tega delovanja nič krivi, ker njih naloga je, da se le dosti nabira in se proti „von Possanner-jem“, kot „marljiv“ izkaže: za to so tudi eksekutivne na eni strani slovensko, na drugi nemško predtiskane listike le „deutsch“ napolnili. Reči se jim sploh more, da se oni nemškutarstva dobro držijo, ker še svojih lastnih lepih slovenskih imen prav pisati ne umejo, če ravno druga taka lastna imena še precej dobro zaerkajo, na pr. Zajec, murgelj. Vse menda iz golega spoštovanja do svojega finančnega strašanstva.

Vojaki pak so saj to naredili, da nam nijso „deutschmeister“ poslali, katere reve so z njihovimi „executions-zettel“, kar v vedni zadregi bili, ker so se jim nemška in semtertje kaj čudno prestavljena krajna imena v glavo ne vtrobili dala. S časoma bo uže drugače!

Tudi mi se s tem na deželnega načelnika obračamo, naj nam pomaga s tem, da našim gospodom davkarjem namigne, da ne

bodo tako z nami delali. Če se le-ti hočejo izkazati, naj se ne — na velike stroške revnega ljudstva.

— (Volitve v trgovinsko zbornico.) Od denes naprej leže novi zapisniki volilcev — pri vladnem komisarji Vesteneku (ne v uradu zborničnem!) na pregled in bodo 14 dnij ležali. Zdaj vse od tega zavisijo, ali bodo narodni volilci zapisnik preštudirali, pridno reklamacije delali in zbrali svoje moči. Vlada bode na vso moč za nemškutarje delala. Dozdaj je v naših krogih še zmirom preveč apatije.

— († Žiga Bals,) hišni posestnik v Ljubljani in bivši patrimonijalni uradnik, znan gost „slonove“ kavarne, star narodnjak in poštenjak, ki je vselej v Ljubljani glasoval in agitiral za narodne kandidature, je predvčeranjem zvečer nagle smrti umrl. Priporočen bodi vsem znancem in narodnjakom v blag spomin.

— (Slovansko pol. društvo v Primorji), ki bi imelo namen Slovanstvo na severni obali Adrije v svojem razvoju podpirati, — ne bode dobilo vladnega privoljenja, kakor pišejo nemški listi. To se ve, zdajni mogotci rajši podpirajo italijanščino, ki škili črez morje, nego avstrijsko Slovanstvo.

— (G. Vestenek) je v nedeljo 29. nov. zvečer nekemu v Ljubljano prišedšemu slovenskemu rodoljubu, ki ga je v gledališči kot svojega znanca zavoljo postopanja pri volitvah v trgovinsko in obrtniško zbornico vprašal, ponosno odgovoril: „Ich bin meines Sieges gewiss“, to se pravi: da nas misli Slovence na vsak način v tem slučaju v kozji rog vgnati, da pridemo v manjšino. Torej Slovenci, pozor! in še enkrat ponavljamo, pozor!

— (Peticijo) za loško železnico je izročil v državnem zboru poslanec kranjskega velicega posestva grof Thurn.

— (Natoroznanec) duhovenski administrator g. Šimon Robič, je deželnemu šolskemu svetu zopet izročil botanično zbirko.

— (Iz Celovca) se nam piše 26. nov.: Tudi na Koroškem se marsikatera preču-

dežna prigodba primeri in nam kaže od trenutka do trenutka, da je mej človeštvom mnogo kaj izredno mislečih ljudij. V dokaz temu sledeča povsem resnična dogodba, podobna povesti o ruskih skopcih.

27. junija t. l. je neki precej divje izgledajoči mož v gozdu tik ceste, ki pelje v bližnje Breže, klečal ter strmo gledal na osemletnega popolnem nazega fantiča, katerega je pred soboj na tleh zvezanega imel. V roki je vihtel oster nož. Prilično pride po cesti kmet srednje starosti, zagleda to čudovito prikazen in takoj spozna nazega dečka kot — svojega sina. Hitro bližje priteče, neznan mož pobegne ali kmet ga v kratkem dohiti in s pripomočjo drugih tovarišev zgrabi, ter k sodnji odpelje. Ko se govornica o tej reči raznese, bilo je mej prostim ljudstvom sploh mnenje, da je neznanec prežal po srcu dečkovem; da potem postane po ljudski vraži nevidljiv.

Preiskava, katera je ravno sedaj končana, je dokazala, da je neznanec mož, Jože Eberhardt po imenu, popotovalni rokodellec peljal dečka v gozd, da mu tam pokaže neko tičje gnezdo. Ko dojdeta h gozdu, zgrabi Eberhardt fantiča, ga sleče in poveže. Eberhardt sam je natančno povedal uzroke in nagibe ovega čina. Menil je namreč fanta skopiti, mu moštvo odvzeti, in to zaradi tega, ker ima blazno, fiksno idejo, da so otroci sploh prokletstvo človeško. Eberhardt sam se imenuje novega Mesija, kateri hoče razloček mej bogatinci in reveži odstraniti, in na to delati, da se človeštvo ne množi vižje. On sam se je od nekedaj izogibal ženskega spola in je mnogokrat nameraval sam sebi moštvo vzeti.

Sodnija je izpoznala, da ima popolnega norca na zatožni klopi in tudi zdravniki so to potrdili, zaradi česar se nij obsodil, nego podalo se mu je brezplačno, stalno mesto v našej norišnici. Kakor je bilo povsem videti je bil pravi uzrok pregloboko in pretirano tuhtanje o social-demokratizmu.

— (Iz Trebnjega) se nam piše: Naš naj krutejši sovražnik si v zadovoljnosti menca roke, kadar se mi soboj lasamo,

Žalostne nasledke tega boja čutimo naj bolj po kmetih in vsacemu pravemu domoljubu se srce trga žalosti, ko vidi, kako peščica nepravičnih Nemcev in izmeček Slovenstva, katere vlada podpira, hlastneje pri vsaki priložnosti, ki izvira iz tega boja, in je porabijo umeteljno v nesrečo našega ljudstva. —

Sveta dolžnost vsacega pravega prijatelja mu bi morala biti, zdaj ko je po časopisih prestal nekoliko boj, mirneje postati in strasti družih tolažiti, ne pa baš ta čas porabiti in delati na tihem zoper drugo stranko ter dražiti in motiti uže tako spehano ljudstvo. V tukajšnjem okraji je klerikalna stranka, katero zastopa seveda duhovščina še dosti mirna in ne prenapeta. Le malo jih je, ki jim nij za mir; posebno se mej temi odlikuje eden, kateri si ne more kaj, da bi ne udrihal po nasprotni slovenski stranki pri vsaki priložnosti. Ker vè, da zaženo kmetje o tem času kupovati pratike, si je izvolil eno nedeljo za „tema“ svoje pridige: „letošnje pratike“. Pritatelji pratik so ga zvesto poslušali, ker so mislili, da zvedo kaj novega; da je morebiti prestavljen kak svetnik ali semenj ali da je „pust“ zopet novo pomalan, — kar kmetske pratikarje naj bolj zanimiva. A zmotili so se pazljivi poslušalci. Slišali so le, ene letošnjih pratik niso dobre in sicer iz uzrokov, katere niso mogli razumeti. — Liberalizem in klerikalizem so našim kmetom še neznanе reči. Bolje bi razumeli, ko bi se jim razlagalo, kako grdo je pijančevanje in iz njega izvirajoči pretepi, ki niso v tem kraji nič redkega.

— (Iz St. Peterburga) se nam piše 1. dec.: Eden največjih bičev naše lesene Rusije je ogenj. Koliko vsako leto milijonov požre plamen, to se najlože vidi iz sledečega. V avgustu mesecu je bilo v vsem cesarstvu več ko 3200 požarov in škoda primerno znaša 9,506.100 rubljev, to je več ko 15 milijonov goldinarjev! In ker so po zimi take nesreče bolj redke, v letnih mesecih pa skoraj ravnomerno pogosto, tedaj škoda v šestih mesecih znaša skoraj 100,000.000 gl.! Strašen primer tacega požara je bil nedavno v Kronstadtu, kjer je v eni noči pri silni

burji zgorelo 200 hiš; — pa tacih bi se dalo našteti vsako leto ne malo.

— (Nesreča.) Usnjarju M. v Ljubljani je te dni, ko je bilo še ledeno pred njegovo lastno hišo tako nesrečno izpodrnilo, da si je nogo zlomil. — Nauk za hišne gospodarje, da je vendar le dobro, če se policijski ukazi glede posipanja s peskom ali žaganjem izpolnujejo, če se prav slavni magistrat za to nič več ne briga nego da to v „Laib.“ inserira.

— (Trg sv. Andreja) je bil v Gorici slab, ker neprenehoma dežuje, vsled česar je tudi blatno. Gimnazija in realka imeli ste šolo, akopram je tega dne druga leta zmirom prosto bilo. Novo došla nemška direktorja hočeta tudi v tem vse prenovit!

— (V Radečah) na Dolenjskem se je 28. nov. odprla nova brzojavna postaja.

— (Ustrelil) se je v nedeljo opoldné artilerist Ant. Jurman, 24 l. star, rodom Ljubljančan v gozdu „Tivoli“ blizu gradu z revolverjem. Utekel je bil pred nekimi dnevi od vojakov. Uzrok samomora nij še znan. Prenesli so ga v mrtvaško kapelico tukajšnje garnizijske bólnice. —

— (Povozil) je v nedeljo zvečer nekov fujaker črevljarskega dečka pred g. Finčovo hišo na št. peterskem predmestji. Fanta so odnesli domov, proti nepaznemu vozniku se pak kazenski pot nastopil.

— (Trije funti smodnika unesrečili — ženina.) Piše se nam iz Dolenjskega: J. Purgarjev v dolskeji županiji na Dolenjskem imel je pondeljek 23. nov. biti poročen. Da bi slavnost poroke dostojnim sijajem se vršila, kupi tri funte smodnika. K svatbi je uže vse prirejeno. Željno uže pričakuje nevesta prihodnjega dne da se sè svojim ljubim zaveže. A človek obrača, nesreča pa obrne. Na predvečer poroke hočeta si ženin in brat njegov strelivo prirediti. Ves smodnik deneta na mizo. Ženin — notabene doslužen vojak — hoče si pripaliti smodko. Žvepljenka se užgè, a nje glavica skoči v smodnik. Strašanski prizor! Kar je smodnika, se užge. Ženina podere na tla,

Vsa obleka na njem je zapaljena. Svilen ovratni robec je v istem trenutku pepel. Pas iz usnja, katerega je imel okolo trebuha, se je ogljenil popolno. Na trebuhu, na prsih povsod vse polno mehurjev in skelečih bolečin. Obraz pak je ves siv. Dvomi se, da bi nesrečnež kedaj okreval. Tudi brat ženinov se je ne malo osmodil. Sorodniki nevestini in ženinovi zahtevali so ipak, da se poroka vrši, a nevesta se je temu protivila, češ: zakaj mi bode takov ženin.

— (67letni mladenič — zmrznil.) Piše se nam: J. Poljanec iz Mosta bistriške občine na Dolenjskem je bil v nedeljo 22. m. m. povabljen k hramu dobrega prijatelja na Vrbih. Kmalu se dobre dolenjske kapljice nasrkata. Poljancu se vino uže ustavlja. A njegov prijatelj ga sili, da mora piti. P. se uda in ga pije na vse pretege. Pozno v noč se poslovi, ter ide sam domov. V brezvestji v mrzlej noči domov gredočega noge ne neso več. Toliko si še opomore, da se zarije v listje — drugo jutro našli so ga mrtvega. Zmrznen bil je še samec, čeravno bi bil pretečeno sredo svoj 67. rojstni dan obhajal.

— (Kozé) so epidemično začele razsajati v Žireh, v logaškem okraji. Več ljudi je tam na tej bolezni umrlo.

— (Umor.) Iz Litije se nam poroča: V fari Vače, okraj Litija sta šla pretečeno soboto oče in sin na lov, katerega sta bila pred kratkem v najem vzela. Oče se je postavil pod kozole, da počaka zajca, sin kake tri streljaje od njega. Ko očeta dolgo časa nij bilo, gre sin gledat, pa ga najde v krvi ležečega na pol mrtvega. Sin je mislil, da se je očetu puška sprožila, ter da se je po nerodnosti sam ustrelil. Ali ko rane očeta natanjko pogleda, vidi, da je njegova črepina popolnem prebita, in zraven njega se najde kol in podajač. V nedeljo zjutraj ob 9. uri je oče umrl, ne da bi se bil do smrti kaj zavedel, torej tudi nij mogel povedati, kdo ga je pobil. Sum je letel na njegovega soseda znanega lovskega tatu, ki je bil na umorjenega jezen, da je umorjeni lov v najem prevzel. Žandarji so morilca prijeli in ljubljanski deželni sodniki izročili, kjer je

kmalu sam obstal, da je svojega soseda umoril. En dan prej je v Litiji svoje imenje na svojo hčer prepisati dal.

— (Nesreča.) V petek 27. m. m. popoludne mej 2—3 uro strli so na Rudolfovej železnici vozovi pri prepeljevanji obe nogi 7letnemu sinu ondotnega načelnika postaje g. Zacher-a. Fanta so živega prinesli v tukajšno bolnico, kjer so mu uže obe noge odrezali.

— (Iz volčjega lova) v Bégunjah na Notranjskem se nam piše, da je 25. m. m. ustrelil Martin Meden vulgo Kržič volčico, ki je vagala celih 105 funtov in je v tem kraji uže 30 ovac in 4 goveda poklala. Kmetje so temu izvrstnemu lovcu hvaležni, da jih je oprostil onega strahu za domačo žival.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V *državnem zboru* je 30. nov. poslanec Wildauer stavil jako važen predlog, namreč osnovo postave, s katero se za vse dežele narede načelna določila o šolskem nadzorstvu. Poslanec Wildauer je v obširnem govoru svoj nasvet podstavil, kateri je bil potem ko ga je tudi minister Stremajer priporočil, tudi sprejet in posebnemu odboru 15 udov izročen, ki ga bode še pretresaval in zopet v zbornico prinesel. Wildauerjev nasvet namerava vladni vpliv na škodo deželne in okrajne avtonomije še raztegniti, sosebno kar se tiče pravice imenovanja raznih šolskih nadzornikov. Poslanec dr. Graf je sicer protestiral proti predlogu, naglaševaje, da imajo po sedanji ustavi le deželni zbori pravico o šolskem nadzorstvu postave delati. Da ta argumentacija nij našla dobrega mesta niti poslušanja v zbornici, kjer se za vsako centralizacijsko misel živo poženo, in jih v tem obziru tudi posebno vest ne peče, ako se z ustavo, s toliko poudarjano ustavo, ne postopa s posebno obzirnostjo in točnostjo. — Mi te nove postave ne moremo veseli biti, ker se bojimo, da bode gotovo tako narejena, da bodo naši germanizatorji sovražniki slovenščine iz nje dobiček vlekli.

V nedeljo so se ustavoverni *državni poslanci* obeh barv zbrali in pod predsedstvom Herbstovim posvetovali o tem, kako pomagati denarni in gospodarstveni mizeriji, ki je povsod v cesarstvu nastala. Poslanec Spiegel je, naglasivši da

se vladi sicer neče nezaupanje izrehati, nasvetoval, naj se voli iz obeh nastavovnih klubov odbor trideseterih, ki bode preudaril, kaki odpomočki se morajo iskati. Heilsberg nasvetuje, naj država zida železnice; Fux priporoča, naj država denarja na posodbo vzame, za zidanje šol, občinskih hiš, bolnic in cest. Brestel je proti državnemu pomaganju. Kalir svetuje, naj se Spieglov nasvet ne sprejme, ampak naj se udje pozovejo, kake predloge zbornici izročiti. Syz nasvetuje, naj se vlada pozove, da izroči zbornici uže januarja obširen program o zidani železnici. Sprejet je bil Kalirjev predlog, s katerim padejo vsi drugi predlogi. — Videti je, da se je iz ustavoverne gore zopet le — miš rodila!

Cesar pride, kakor zadarski „Nar. list“ poroča, spomlad v Dalmacijo.

V **Dalmaciji** je mej vsemi 80 občinami 60 tacih, ki imajo narodne hrvatske občinske zastope. — Enake štatistike Slovenci niti o sebi ne znamo.

Vnanje države.

Angleži so bili veseli mej svet vrgli vest, da so ujeli v Indiji Nana Sahiba. Zdaj pa je zelo dvomno ali je osoba, katero imajo, res Nana Sahib. Najbrž nij. Ker so pa pri tej priliki jasno pokazali svojo maščevalnost, razsrdili so zopet Indce, ki so bili uže precej pomirjeni.

Arnimova pravda utegne zopet odložena biti, ker je dvomno če bode toženec zaradi boleznii mogel osobno navzočen biti, kar hoče.

Bismark je elsas-lotaringiske poslance zopet enkrat prav grobijansko v nemškem državnem zboru napadel in razžalil njihove rojake. Ko so omenjeni poslanci govorili proti previsokemu dotiranju strasburške univerze in proti plačanju onih šolskih namenov, ki nijso v interesu Elsas-Lotaringije vstane Bismark in pravi: „Tu gre za državo, a ne za Elsas-Lotringen. Mi smo si v dobri vojni te dežele osvojili (erobert) za državo. Ne za Elsas-Lotringen so naši vojaki kri prelivali. Iz državnih uzrokov je bila Elsas-Lotringška anektirana ne pa iz uzrokov elsaske zakotne politike. Mi imamo v državi druga tla, nego gospodje, katere preteklost žene v Pariz, in sedanost v Rim. Poseben parlament za Elsas-Lotringijo bi prouzročeval vedno razburjenost in morda nevarnosti za mir. V šolskih rečeh (v germanizaciji) smo energično postopati začeli, pa bomo morali še energičnejše. Mi ne moremo elementov v šoli trpeti, ki delajo

(nečem reči za poneumljenje ljudstva ali vendar) za to, da ljudje ne postanejo prepametni.“ — Iz teh žaljivih besedij se vidi: da pruski Nemci cinično priznavajo svojo „erobierungspolitik“, kakor roparski vitezi srednjega veka, drugič pak, da ošabno menijo, vse gre na „volksverdummung“ kar nemško nij, da si ves drug svet ve, da so oni kulturne začetke dobili od Francozov in ne narobe.

Gospodarske stvari.

Gospodinja.

Podlaga domače sreče in miru je dobro uređjena, prijetno upravljena domačnost, vir blagostanja je delavnost in marljivost pri pametnej uporabi časa in sredstev. Vodilno in oživljajoče načelo vsega tega je — hišna gospodinja.

Prvi pogoji dobro urejene domačnosti ste čednost in čistota v vsem in povsodi. — Malo je mož, ki bi ne cenili in čislali dobrih in tečnih jedil in gotovo je, da se dajo slednja z enakimi sredstvi dobro in slabo pripravljati. Mož, ki se trudi za rodovino, vsede se radostnega srca, k čisto pokritej mizi, na katerej mu skrbno in tečno pripravljena jedila, naproti diše in vabljivo pozdravljajo; plačilo, ki ga gospodinji podari, je prijazen obraz in hvaležen pogled in kar je pglavitno, če se je s tekom najedel do sitega, miren postane, kar je v domačnosti najsvetejši varuh sreče. Nij treba ravno mnogo jedil, kajti zadostuje uže najpriprosteje kosilo, če je le slastno in okusno pripravljeno na čedno pogrnenaj mizi od ljubljebnjive gospodinje.

Baš tako je tudi res, ka je malo mož, ki bi ne čislali čisto in lepo perilo in to čedno perilo odlikuje tako delalca, kot moža v fraku ali suknji s križcem na prsih. In če se tudi delavska srajca uže v pondeljek zapraši pri delu, skrbno roko hišne gospodinje je tu takoj poznati, ker se pod prahom vendar skriva čednost in snažnost, katera vabi z zadovoljnostjo in blaženostjo k pogledu.

Blagor možu, komur lastna domačnost sladi pribežaličše, ki ga vabi domu, ako pije enkrat v gostilnici steklenico piva ali vina, da bi se z prijatelji sešel, ker ga doma pričakuje njegova zvesta ženica, premila mati njegovih otrok, kajti tu je doma, tu je pravo zakotje ter gre po trudu in delu k počitku s svojimi.

Toda gorje možu, ki pohajkuje zaradi raztresenosti in oglušenja njegove razdraženosti po krčmah in kavarnah, ker se mu ne

dopada v nerednej domačnosti, kjer ga neredno oblečeni in poredni otroci njegovi žaloste in jezé; ako ga nobena ura k odhodu ne opominja, nobena vez pri srcu ne budi, ki ga veže na ženo in otroke! Vsaj je mnogo mladih deklet, ki so prisiljene, skrbeti za svojo domačnost, je-li slednja redna, bode marsikateremu opuščenemu, poštemu, mlademu dekletu ugradila pot v zakon, kajti, še je prav mnogo poštenih mož, ki jim je na tem ležeče, da se oženijo s poštemo deklico, ki postane marljiva gospodinja, še je mnogo tacihi mož, ki jim je na tem več ležeče, nego na bogati doti, obstoječi v toliko in toliko tisočih, ki jim baš malo koristijo često, ker žena ne ume uporabljati časa in vseh sredstev in mnogokrat prekorači svoje zahteve, nego jej dota daje obresti.

Delavnost in marljivost, uredba časa in sredstev so pravi viri blagostanja, rekli smo v začetku, in tako je tudi, kajti delavnost in marljivost posamezno ne koristite nič, ako gospodinja ne umeje urediti čas in pripomočke; da slednji zadostujejo, treba je take uredbe, ker čas je drag in se mora natanko uporabiti; neverjetno je skoro, koliko časa se izgubi pri iskanji založenih stvari, koliko izgube, ako se ta ali ona stvar opusti storiti, ali pa če se pozneje le polovičarsko izgotovi.

Prijeten vtis stori na vsacega gosta, ako vstopi v čisto in snažno sobo, kjer ga hišna gospodinja, če tudi priprosto pa čedno napravljena, brez kake zadrege pozdravi prijazno. —

Nij se gostu treba sramovati rudečice na licih gospodinjje, ako nenadoma pride in vidi družino pri kosilu; prihod njegov ne sme uzročiti kako bojazno tekanje sem in tja, da bi se pospravilo to ali ono s pota; sladkor v njegovej navzočnosti še le razsekati, ki se mu ponudi v kavo, bilo bi nespodobno.

V domačnosti vsem ustreči je kaj lahko, ako je le veselje tu do reda in dobre volje, združeno roka v roci.

Umno v domačnosti gospodinjiti, ne more nobenemu mlademu dekletu škoditi, nego le mnogo koristi. Kakor smo omenjali nij vsacemu dano, oženiti se; mnogim dalje tudi nij podeljeno, ka bi si baš sè ženitvijo zagotovili brezskrbno bodočnost, torej jim bode jako koristilo, ako razumé izhajati in se zadovoljiti s svojimi sredstvi. Olajšano jim je, če si vedo svojo jutranjo čepico in domačo obleko sami izgotoviti, ker na ta način prihranijo možu za toaleta mnogo stro-

škov. Toda celo možem, katerim bi tudi le-ti stroški preglavice ne delali, dopada ženica v obleki, katero je sama naredila, baš tako, ka imajo i vidijo svojo soprogo rajše v tej obleki, nego v salonu.

Podari li osoda dekletu pozneje, ali pa po možitvi tako postavljenje, katero jej dovoljuje, domačnost v širšem smislu, od tujih ljudij spravljati in če hoté živenje svoje tako upraviti, je vendar vsakako dobro, da se same prepričajo in pregledujejo celo domačnost. Varnost pri domačnosti se ne smé podcenovati.

Ako tedaj marljivost in delavnost, uredbo pripomočkov in čas smatramo kot vir blagostanja, vendar se v življenji nahajajo izjeme. Izprevidimo, da trud in skrbi tudi vselej ne pomorejo. Gotovo potem nasledujejo prav resna in tužna trenutja. Če nam pa dobra vest pravi: „Ti si svoje poštemo izvršil,“ tedaj neobupamo tudi v nesreči, mislili bodemo dalje, delali in se trudili, zaupali bodemo v boga, na blagoslov njegov k novemu delu, ter bodemo s čilim pogumom pričeli nova podvzjetja.

Nam li manjka tolažbe in dobre vesti, potem je mnogokrat uničena moralčna in fizična moč, ki ima za nasledek popolni pogin.

Mlado dekle res nikjer nij v boljem zavetji, gotovo se lepši ne more izučiti v gospodinjstvu, nego baš pri gospodinjstvu svoje matere, kjer pa razmere to ne pripuščajjo, nij treba to lehkomiselnó zanemarjati; nij še vse, ako se dekle nauči tū kuhati in tam zopet šivati. Vse to je treba, ka se izuri a nauči v tihej domačnosti, kar je še slednjo v tesnej zvezi.

Zatoraj se uže predlaga, ka se ustanové hiše, v katerih bi mlada dekleta imela priliko pod vodstvom in varstvom izurjene gospodinjje se v vseh strokah gospodinjjskih naučiti koristnega in praktičnega za domačnost, nalog je res — prevažen!

Poslov. iz „Pr. Landw.“

V poraba kuretinskih odpadkov,

se navadno goji le površno, dasiravno se ne sme pri umnej izreji prezirati kuretinski gnoj. Gnoj je posebno od golobov in kokošij tako koristen, da ga je treba le pazno in previdno rabiti in sicer posušeno in zdrobljeno, da se potem poseje na njivo. To se sme zgoditi le pri rosnem, ne pa deževnem vremenu. V Belgiji se odpadki v golobnjaku kupujejo, in 600 golobov tedaj izda na leto za 100 frnk. (40 gold.) gnoja. Z 10 centi kurjega gnoja je moč pognojiti 1 oralo polja.

Posebno se priporoča za konopljo, lan, deteljo, tobak, ječmen, tudi za vohrovit in čebuljo se uporablja.

Množica v vodi razpuščenih tvarin pojasnuje hitri in izvrstni učinek golobjega in kokošjega gnoja. — Mrzla in malo mokra tla so za kuretinsko gnojenje najugodnejša nikdar pak peščena. Na travnikih pomešano s pepelom uničijo kurji odpadki mahovje, ter pospešujejo rast trave. Manje učinkuje gosji, račji in puranov gnoj. Najbolje se razdrobi suh, kurji gnoj z cepci. Cent golobjega gnoja ima ceno blizu 6 gld., pri čistem golobjem gnoju zadostuje uže 10 centov na 1 oralo, drug kurji gnoj se pa računi 10 centov na eno oralo.

Zdravljenje bolezní na gobcu in parkljih.

Gledé zdravljenja pri bolezní na gobcu in parkljih, je po dr. Klinganu redna pazljivost in obnašanje. Najnoveje se za to bolezen priporoča, neko zdravilo z Švice in sicer: naj se zmeša maslec črešnjeve vode z steklenico medu in pol funta sladkorja. Z to tekočino naj se umijejo skrbno gobec in parklji. To sredstvo v vseh slučajih gotovo v nekoliko dneh pomore, ter tudi zabrani daljšo bolezen.

Kameneno ogljena smola, pomoček, ki preganja mrčese.

Nekov vrtnar je zaradi varčnosti mestu navadne barve pri namazanji brajde v rastlinjaku rabil kamenno-ogljeno smolo. Bilo je to po zimi. V spomladi zapazi vrtnar v svoje veliko začudenje, da so vsi pajki in mrčesi ki so bili v rastlinjaku, izginoli, dalje je celo okrevala uže 2 leti bolehná vinska trta, ter je obrodila grozdje. Zaradi tega je tedaj vselej namazal vse paličice pri sadonosnem drevju z kameneno-ogljeno smolo, in takoj so izginole vse gosenice in drugi škodljivi mrčesi.

Na Francoskem so enako poskušnjo delali celo z vspehom v vinogradih.

Razne stvari.

*(Strašna rodovinska drama.) V Bastianbergu na Češkem se je ondotni trgovec F. M. skregal 20. m. m. s svojo ženo, a naenkrat potem izginil. Dne 24. nov. so ga pa našli v gozdu z razparanim trebuhom. Žena njegova ko to izve, je zblaznela, ter se utopila. Najstarejši sin se je pak žalosti nad osodo svojih starišev — obesil pod streho.

* (Konfiskacije). Češke opozične novine so bile do minolega petka konfiskovane letos tri in devetdesetkrat.

* (Iz Grada Vituri) v Dalmaciji se poročá, da se je 18. m. m. ob 3. uri popoldne pripetila strašna nesreča na morji. Burja je namreč blizu Spljeta, pri končini „Veliki rat“ prekucnila barko, na katerej je bilo blizu 36 železničnih delavcev, ki delajo pri dalmatinskih stavbah. Utonilo je 25 oseb; vsi drugi so bili le s težo rešeni. Mej slednimi se nahajajo, poveljnik barke Marino Franič in 2 pomorščeka, dalje nekov železnični delavec iz Časlave na Češkem, imenuje se Hruška.

* (V gledališči je padel iz galerije) v mestu Antwerpen na Nizozemskej nekov gledalec, ter priletel ravno mej gledalce v parterji in sicer zraven neke dame, ki je od strahu omedlela. Izvzemši male rane se padlemu nij k sreči nič hudega zgodilo. Po kratkem prestavku se je predstava vršila zopet dalje.

* (Osel izdal svojega gospodarja). V Kečkemetu na Ogerakem je prišel neki človek z oslom, ki je imel na hrbtu naloženih 9 dobro rejenih gosij. Ta človek je bil podoben pastirji. Zapazivši proti sebi gredoče policaje, popustil je osla in zbežal. Gosi so bile ukradene, ali tat je bil ušel. Oslu je bilo dolgčas, ter jame iskati gospodarja. Po dolgem tavanji se ustavi dragi dan pred bajto v predmestji, kjer so sosedje osla spoznali, ka je lastnina gospodarja one bajte, katerega so potem zaprli.

* (Muhe.) Nek Amerikanec hotel je izvedeti, koliko domačih muh bi tehtalo še le en funt. Res je nalovil in naštel muh 48.000, ki so vkup tehtale en funt. Potem se pa nekateri jeze še, da dobé v krémah na mizo le 3 muhe na en funt pečenke!

Tržne cene.

V Ljubljani 2. decembra 1874.

Pšenica 4 gld. 90 kr.; — rež 3 gld. 50 kr.; — ječmen 3 gld. — kr.; — oves 2 gld. 10 kr.; — ajda 2 gld. 80 kr.; — prosó 3 gld. — kr.; — koruza — gld. — kr.; krompir 2 gld. 50 kr.; — fižol 5 gld. 80 kr.; masla funt — gld. 53 kr.; — mast — gld. 46 kr.; — špeh-fríšen — gld. 33 kr.; — špeh povojen — gold. 42 kr.; jajce po 3 kr.; — mleka bokal 10 kr.; govednine funt 29 kr.; — teletnine funt 26 kr.; svinsko meso, funt 28 kr. — sena cent 1 gld. 20 kr.; — slame cent — gld. 85 kr.; — drva trda 6 gld. 60 kr.; — mehka 4 gld. 90 kr.

Loterijne srečke.

V Gradcu 29. nov.: 46. 22. 51. 58. 69.
Na Dunaji 29. nov.: 67. 25. 47. 1. 4.